

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(М.КРОПИВНИЦЬКИЙ, УКРАЇНА)
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ НАН УКРАЇНИ (М. КИЇВ,
УКРАЇНА)
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
(М. ВІННИЦЯ, УКРАЇНА)
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(М. ЧЕРКАСИ, УКРАЇНА)
КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ “УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-
МІЖНАРОДНИКІВ”
(М.КРОПИВНИЦЬКИЙ, УКРАЇНА)
БУДАПЕШТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ
(М. БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ ДОСЛІДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ (М. АЛМАТИ, КАЗАХСТАН)
ГДАНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (М. ГДАНСЬК, ПОЛЬЩА)
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ОСВІТНИЙ ІНСТИТУТ ЗАХІДНОЇ МАКЕДОНІЇ
(М. КОЗАНИ, ГРЕЦІЯ)
ГУМАНІТАРНО-ЕКОНОМІЧНА АКАДЕМІЯ В ЛОДЗІ
(М. ЛОДЗЬ, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ І ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ (М. БРАТИСЛАВА, СЛОВАЧЧИНА)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ШТАТУ НЬЮ-ЙОРК
(М. ПОСТДАМ)
ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА І АДМІНІСТРУВАННЯ В ЛЮБЛЕНІ
(М. ЛЮБЛЕН, ПОЛЬЩА)

**ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА АСИМЕТРИЧНІСТЬ СВІТОВОГО
ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
8 грудня 2023 р.

УДК 005+339.9+351.88:353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол №13 від «28» грудня 2023 р.)

Упорядник: Миценко І.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Центральноукраїнського національного технічного університету

Глобальна безпека та асиметричність світового господарства в умовах нестабільного розвитку економічних систем: матеріали науково-практичної інтернет-конференції (м. Кропивницький, 8 грудня 2023 р.) / упоряд. І. М. Миценко. Кропивницький : ЦНТУ, 2023. 541 с.

Збірник включає тези наукових доповідей, присвячених дослідженню проблем асиметричного розвитку країн під впливом гібридних загроз сучасності, зміцнення міжнародної та національної безпеки в умовах глобальних трансформацій, удосконалення інституціонального середовища міжнародного співробітництва та забезпечення міжнародної безпеки, розвитку різних секторів економіки під впливом глобальних викликів, формування інформаційного суспільства в процесі світової соціально-економічної трансформації.

The collection includes abstracts of scientific reports on the study of asymmetric development of countries under the influence of modern hybrid threats; strengthening of international and national security in the context of global transformations; improving the institutional environment of international cooperation and international security; development of various sectors of the economy under the influence of global challenges; establishment of information society in the process of global social and economic transformations.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова

Кропивний В.М. к.т.н., проф., ректор, Центральноукраїнський національний технічний університет

Заступник голови

Миценко І.М. д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, Центральноукраїнський національний технічний університет

Члени оргкомітету

Амоша О.І. д.е.н., проф., академік НАН України, Інститут економіки промисловості НАН України

Фисун А. О., Рудич А.І. Розвиток статистики в Україні: історія, виклики сьогодення	488
Харитонович Р.Б., Сухомлин М.О. Методика оцінювання залежності економічного зростання від рівня технологічності зовнішньої торгівлі	491
Харламов М.І., Чиркіна-Харламова М.А. Вплив інформаційно-технічного суспільства на глобальну ситуацію в світі	495
Харченко В.О., Сухомлин М.О. Фактори розвитку легкої промисловості України в умовах поглиблення міжнародної інтеграції	498
Харченко Я.Г., Решитько Т.В. Особливості інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки України	502
Чернов Д.О., Подплетній В.В. Сутність та особливості діяльності суб'єктів консалтингу у сфері зед	505
Черняк О. С., Корицька О. І. Розвиток туристичної сфери в Україні в умовах воєнного стану	511
Чорна О.А. Спрямованість на сталий розвиток як чинник трансформації управління на підприємствах	514
Chomka M., Gut-Winiarska M. Contemporary problems of the global tourism economy	518
Шаповалов В.М., Подплетній В.В. Prospects for Managing the Foreign Economic Activity of an Aviation Enterprise	524
Шевченко Н.В., Пушак Г.І. Роль банківських установ у зниженні рівня корупції та протидії відмивання коштів	526
Шрам Т.С., Решитько Т.В. Експорт вітчизняної агропродовольчої продукції до ЄС	528
Яворський К.А., Корицька О. І. Забезпечення економічної безпеки України за допомогою військових облігацій	532

2. O.W. Holmes, The Path of the Law, in: Collected Papers 1920, 173.

3. Vertrag über die Europäische Union (EUV). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0020.02/DOC_1&format=PDF

4. Thomas Oppermann, European Law, 3rd edition: Munich 2005, §18, URL: <https://www.jura.uni-konstanz.de/thym/lehre/alle-lehrveranstaltungen/international-relations-law-of-the-european-union/>

References

1. Europäisches versus angloamerikanisches Recht? Standortkonkurrenz in Zeiten der Globalisierung Vortrag an der Sorbonne „Fondation pour le droit continental“ (2008). Paris.

2. O.W. Holmes, (1920). The Path of the Law, in: Collected Papers.

3. Vertrag über die Europäische Union (EUV). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0020.02/DOC_1&format=PDF

4. Thomas Oppermann, European Law, 3rd edition: Munich (2005), §18, URL: <https://www.jura.uni-konstanz.de/thym/lehre/alle-lehrveranstaltungen/international-relations-law-of-the-european-union/>

Фисун А. О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Рудич А.І.

к.е.н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Статистика – це галузь знань, яка вивчає методи збору, аналізу, інтерпретації, представлення та організації масових даних. Основною метою є отримання інформації з великої кількості даних, для розуміння явищ, оцінки ймовірностей та прийняття рішень на підставі отриманих результатів. Статистика в Україні має стародавню історію та надзвичайно важливу роль у визначенні шляхів розвитку країни, прийняття обґрунтованих рішень та спостереженні за соціальними та економічними процесами [1].

Процес розвитку статистики має глибоке коріння і кілька етапів. Термін «статистика» походить від латинського слова «status», що означає «стан» або «статус», і вперше був введений німецьким вченим Г. Ахенвалем в середині XVII століття. На той час цей термін вказував на політичний стан держави, де «stato» означало «державу», а «statistika» вказувало на «певну суму знань про державу. Людей, які володіли інформацією про устрій і стан

справ у різних країнах, таких як державні діячі та політики, називали «statista» або «статистами».

Виникнення статистики пов’язують з країнами Стародавнього Сходу, де зародилися перші розвинуті системи адміністративного та державного обліку. Цей процес був нерозривно пов’язаний із становленням та розвитком держави, а також з ростом потреб населення та процесами, що супроводжували його удосконалення. Для ефективного управління було необхідно мати інформацію про різні важливі показники, такі як кількість та склад населення, стан торгівлі, розподіл земельних ресурсів та інше. Періодичні війни, збір податків, управління державою та торгівля вимагали наявності даних про чисельність населення, розмір земельних ділянок, ліси та склад худоби.

З плином часу методи статистики вдосконалилися, що призвело до розвитку двох основних підходів: описового (дескриптивного), який включає в себе процеси збору, перевірки якості та інтерпретації інформації, а також візуалізацію статистичних даних; і індуктивного, що базується на використанні теорії ймовірності та закону великих чисел.

У ХІХ столітті статистика поступово отримує наукове підґрунтя й починає активно розвиватися. Обсяги інформації значно зростають, і проводяться все частіше переписи населення. Подальший розквіт цієї галузі вимагає впровадження нововведень та вдосконалення всіх наявних методів збору, оброблення та узагальнення великих обсягів даних. Таким чином, третій етап історії статистики отримує назву «статистико-математичний».

Під час радянського періоду, статистика пройшла реформу, що включала централізацію системи статистичного обліку на рівні країни та створення державних статистичних органів як на центральному, так і на регіональному рівнях. Збір, обробка і аналіз статистичних даних виконувалися за єдиним планом та принципами, керованими органами державної статистики, зокрема Центральним статистичним управлінням при Раді Міністрів СРСР. Результати статистичних досліджень публікувалися в спеціальних статистичних збірках. Головним завданням радянської статистики було збирання та надання державним органам достовірної та науково обґрунтованої інформації, що відображала хід виконання державних планів та показників розвитку галузей економіки.

В ХХ столітті сформувалася сучасна система статистики в Україні, зокрема в період Другої Світової війни та після неї, коли була створена система збору і аналізу інформації для планування та управління економікою. Для цього розробляються спеціальні методи та методологія

дослідження та обробки даних, включаючи масові статистичні спостереження та інші аналітичні методи.

В 1991 році, створено єдину централізовану систему, яка об'єднує діяльність державної статистики. Центральним органом цієї системи є Державна служба статистики України (ДССУ). Головна мета ДССУ – з надавати об'єктивну та достовірну інформацію, яка допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень у різних галузях державної та громадської діяльності в Україні [3].

Статистична діяльність в Україні регулюється законом України від 17 вересня 1992 року N 2614-ХІІ (в 2023 р. нова редакція закону) «Про офіційну статистику». На регіональному рівні, в обласних центрах України, статистична робота здійснюється територіальними органами державної статистики, які представлені у вигляді Головних управлінь статистики. У районах, зокрема в Львівській області, така діяльність координується через управління та відділи статистики (деякі райони області мають по 2 управління) [1].

До 2022 року розвиток статистики в Україні був досить активним. З часом, статистика стала більш прозорою та доступною для громадськості. З'явилися нові методи збору та обробки даних, вдосконалювалися статистичні показники та індикатори. Також українська статистика була адаптована до міжнародних стандартів, що сприяло підвищенню її якості та порівнянності з іншими країнами. Однак, не дивлячись на певний прогрес, у сфері статистики в Україні залишалися проблеми, такі як недостатня фінансова підтримка, нестача кваліфікованих кадрів та недостатня автономія Державної служби статистики.

Наразі, у зв'язку з відсутністю звітів під час воєнного стану та протягом тримісячного періоду після його завершення, органи державної статистики зупиняють оприлюднення статистичної інформації, за винятком певних показників, таких як індекс споживчих цін, експорт-імпорт товарів, попередня оцінка ВВП та конкретна інформація за 2022-2023 роки, а також за 2021 рік та попередні періоди. Після закінчення визначеного законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності, органи державної статистики відновлять публікацію повного обсягу статистичної інформації після її обробки та оприлюднення даних на державному рівні [2].

Отже, на сьогоднішній день статистика відіграє важливу роль у механізмі управління економікою. З цієї причини сучасний стан соціально-економічного розвитку України потребує значних змін у підходах до розповсюдження статистичної інформації. У зв'язку з військовим станом в

країні розвиток статистики є важким, але водночас стає критично важливим для влади та громади. Вона допомагає керівникам та громаді зрозуміти обсяги впливу конфлікту та розробити ефективні стратегії відновлення та гуманітарної допомоги.

Література

1. Завдання і організація статистики в Україні. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/1618080552998/statistika/zavdannya_organizatsiya_statistiki_ukrayini (дата звернення: 20.11.2023).
2. Управління статистики. Державна служба статистики України. URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=765> (дата звернення: 20.11.2023).
3. Управління статистики. Державна служба статистики України. URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=28> (дата звернення: 24.11.2023).

References

1. Tasks and organization of statistics in Ukraine. Tutorials. URL: https://pidru4niki.com/1618080552998/statistika/zavdannya_organizatsiya_statistiki_ukrayini (access date: 11/20/2023).
2. Department of Statistics. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=765> (date of application: 11/20/2023).
3. Department of Statistics. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/?menu=28> (access date: 11/24/2023).

Харитонович Р.Б.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Сухомлин М.О.

к. е. н., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ВІД РІВНЯ ТЕХНОЛОГІЧНОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Високий експортний потенціал та ефективність його реалізації є ключовим елементом сталого довгострокового економічного зростання. У досягненні цієї мети ключову роль відіграє технологічна складність експорту, яка значною мірою впливає й на ефективність зовнішньої торгівлі. Для визначення основних торговельних чинників економічного зростання вчені застосовують різні показники та методичні підходи. Проте, сутність цих підходів ґрунтується на ролі інновацій та технічних нововведень у економічному розвитку як окремої країни, так і країн-партнерів у міжнародній торгівлі.